

Remissyttrande

Ert dnr KN2025/00288
Vårt dnr 2025_11

Klimat och Näringsdepartementet

kn.remissvar@regeringskansliet.se
kristin.skeppsby@regeringskansliet.se

Land (fälten kan raderas med delete 2 gånger)
Extra (fälten kan raderas med delete 2 gånger)

Stockholm, 2025-06-11

SOU 2024:98 – EN NY SAMORDNAD MILJÖBEDÖMNINGS- OCH TILLSTÅNDSPROCESS

IKEM – Innovations- och kemiindustrierna i Sverige har beretts möjlighet att lämna synpunkter på ovan nämnda remiss och vill framföra följande.

IKEM är en bransch- och arbetsgivarorganisation som representerar 1 400 medlemsföretag inom kemi, Life Science, plast och materialbranscherna. Vi sysselsätter ca 70 000 medarbetare. Totalt står våra företag för drygt 20 % av Sveriges export.

Våra medlemsföretag producerar bland annat viktiga insatsvaror som är nödvändiga i princip alla förädlingskedjor. Därför är företagets förmåga att bidra till sina kunders omställning en förutsättning för en lyckad omställning av samhället i stort. Företagen är utpräglat exportorienterade och utsatta för internationell konkurrens. En nyckel till framgång är global konkurrenskraft. Lika spelregler för industrin såväl inom som utanför Europa är en viktig förutsättning både för långsiktig tillväxt och omställning inom industrin.

Vi ser därför positivt på utredningens uppdrag att se över och lämna förslag på hur tillståndsprövningen enligt miljöbalken kan förenklas och förkortas genom att göra prövningen mer flexibel, effektiv och förutsebar, samtidigt som ett bibehållet miljöskydd säkerställs. Detta är helt avgörande för att vi ska ha ett gynnsamt industriklimate där investeringar blir verklighet i svensk industri som bidrar till omställning, utveckling, sysselsättning och välfärd.

Sammanfattning

IKEM välkomnar förslagen i utredningen och tillstyrker dem i huvudsak.

IKEM är positiv till att utgångspunkten är att miljöprövningsprocessen, så långt det är möjligt och lämpligt, ska motsvara den som EU-rätten förutsätter för sådan prövning, eftersom lika spelregler för industrin bland annat inom Europa är viktigt för medlemsföretagen som agerar på en konkurrensutsatt marknad.

IKEM bedömer också att för att lyckas med att förenkla och förkorta tillståndsprövningen är det klokt att utgå från förutsättningarna i EU-rätten.

IKEMs synpunkter omfattar de delar av utredningen som skulle påverka kemisk industri, life science-industrin samt plast- och materialbranscherna.

Samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess

IKEM är positiv till att miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocessen samordnas och bedömer att det kan förkorta handläggningstiderna och fokusera på väsentliga frågor.

En ny prövningsmyndighet

IKEM tillstyrker förändringen av nuvarande organisation för prövningen, och vill påminna om att prövningen av verksamheter med större miljöpåverkan fram till miljöbalken trädde i kraft 1999 gjordes av Koncessionsnämnden för miljöskydd som bestod av ett kontor och där det samlades stor kompetens och kunskap som var till nytta för de tillståndsprövade verksamheterna. IKEM vill dock framhålla att prövningen i mark- och miljödomstolarna har fungerat väl och om de ersätts som första instans är det viktigt att prövningen i den nya myndigheten håller samma kvalitet och inte tillåts fungera som miljöprövningsdelegationerna som har stor variation i kompetens och tillämpning av miljöbalken. IKEM motsätter sig av denna anledning bestämt andrahandsalternativet att prövningsuppgiften läggs på länsstyrelser.

IKEM delar utredningens uppfattning att det är av stor vikt att de regionala kontoren placeras på orter där det finns goda förutsättningar att tillgodose myndigheternas kompetensbehov. Av den anledningen förordar IKEM att antalet regionkontor begränsas till fyra. IKEM är utifrån erfarenheterna från dagens prövningsmyndigheter tveksam till om tillräckligt intresse finns från de kompetenser som behöver rekryteras till regionkontoren för att utrusta kontor i Falun och Örebro med tillräcklig kompetens och förordar att resurserna läggs på de övriga fyra föreslagna orterna.

Utredningen anger att genom att det är en och samma prövningsmyndighet så bidrar det till konkurrensneutralitet genom att det inte ska spela någon roll var i landet som prövningen sker. IKEM vill här lyfta möjligheten att prövningen av vissa industrisektorer där anläggningarna till stor del finns inom samma geografiska område,

prövningsmyndighetens regionkontor får ansvara för prövningen av samtliga anläggningar i branschen oavsett var i landet de är belägna. IKEM kan som exempel konstatera att en stor del av den kemiska industrin är belägen på västkusten, liksom huvuddelen av oljeraffinaderierna. Därigenom skulle regionkontoret i Göteborg kunna få särskild kompetens med sektorsspecialister inom just de branscherna. Det torde enligt IKEMs uppfattning vara till fördel för såväl en säkrare som snabbare prövning.

Två spår

IKEM är positiv till ett nytt snabbt tillståndsspår för sådana verksamheter och åtgärder som inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, samt att snabbspåret som huvudregel också ska gälla för ändringar av verksamheter och omprövningar av tillståndsvillkor om dessa inte längre ska undantas från kravet på miljökonsekvensbeskrivning.

IKEM vill dock framhålla att det måste vara tydligt vilka verksamheter och förhållanden som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan och att tillämpningen inte ska lakas ur så att bedömningen även träffar de verksamheter och åtgärder som enligt utredningens utgångspunkt ska omfattas av snabbspåret.

Det allmänna villkoret

IKEM ser med oro på att det allmänna villkoret utmönstras. Det allmänna villkoret ger en viktig flexibilitet och IKEM delar inte de farhågor som utredningen uttrycker. Om 24 kap 1 § ges den föreslagna utformningen är det viktigt att den flexibilitet för verksamhetsutövarna som idag erhålls med det allmänna villkoret ersätts med det utrymme för ändringar som utredningen menar kan hanteras inom ramen för tillsynen. Utredningen lyfter bland annat att miljöförbättrande ändringar av verksamheten kan hanteras inom ramen för tillsynen utan att hindras av tillståndet. IKEM ser dock ett behov av att även andra ändringar än miljöförbättrande i så fall ska kunna hanteras inom ramen för tillsynen, såsom sådana ”mindre” ändringar av verksamheten som idag hanteras genom anmälningar till tillsynsmyndigheten så länge ändringarna inte når upp till en sådan nivå att de ska hanteras av prövningsmyndigheten. Det finns många tillfällen med ”mindre” ändringar som inte är miljöförbättrande men som inte motiverar handläggning enligt snabbspåret med de krav på dokumentation och den tidsutdräkt det innebär innan ett igångsättningsbesked kan meddelas.

IKEM är för övrigt positivt till att miljöförbättrande förändringar som rymms inom tillståndet och dess särskilda villkor får genomföras utan tillstånd eller igångsättningsbesked.

Ett nytt kapitel 20

IKEM är positiv till tillämpningen av bestämmelserna om prövningen underlättas genom att de samlas i ett gemensamt kapitel, det nya 20:e kapitlet.

Samråd

IKEM är positiv till att kraven på samråd ändras så att de offentliga samrådsmötena koncentreras så att samråd sker där det kan ge en verklig nytta.

Uttrycket miljöpåverkande verksamhet

IKEM är positivt till att uttrycket ”miljöfarlig verksamhet” ersätts av uttrycket ”miljöpåverkande verksamhet”.

Myndigheters talerätt

IKEM är positivt till förslaget om begränsning av vissa myndigheters talerätt.

Tidplan

IKEM är positivt till krav på tidplan i alla ärenden.

IKEM instämmer därutöver i det remissyttrande som Svenskt Näringsliv lämnat.

IKEM – Innovations- och kemiindustrierna i Sverige AB

Nils Hannertz

Näringspolitisk chef IKEM